kisdobos

1989. DECEMBER

KISDOBOS KÉPTÁR

Egri József: Betlehemjárás (Karácsonyi ének)

Az 1883 és 1951 között élt művészt a „Balaton festőjének" nevezik. Ismert festményeit a víz és a napfény áttetsző ragyogása jellemzi. Ez a különös ragyogás világítja át ezen a festményen az egyszerű parasztszobát. Az örvendetes, ünnepi esemény alkalmából maskarás énekes köszöntők, betlehemesek érkeztek...

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6–10 éveseknek. XXXVIII. évf. 10. sz. Főszerkesztő: Jani Gabriella. Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó. Felelős kiadó: **dr. Király G. István.** Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 111-6660. Készült a Kossuth Nyomdában 89.0458. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.
A szerkesztőség címe: VI. Népköztársaság ú. 105. 1062, telefon: 142-8555. **Levélcím:** Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest XIII., Lehel út 10/a. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 150 Ft. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap **Hegyi Márta** illusztrációja.
A szerkesztőség munkatársai: Ferenczy Ágnes, Kóka Rozália, Salát Anna.

Szepesi Attila versei

Didergő

Karácsony ünnepére
rigó száll a fenyőre,
cinke száll a fenyőre.

Rúgja a havat, rúgja,
a szálló fenyőágat
ezüsttel csillagozza.

Verdes a szárnya, verdes,
az erdőn szelek zúgnak,
dermesztő, vad hideg lesz.

Jégcsap nő minden ágon:
rigóval, cinegével
didereg a karácsony.

Zúzmarás vers

Csupa fehér a fenyves,
zúzmarás.
Fehér a völgy, az ösvény,
fehér a ház.

Megőszült a hegyoldal,
csillám-fehér.
A vakond és a mókus
aludni tér.

Bandázik cinke, csuszka,
tovarepül.
Diderget a december
kívül-belül.

Csupa csillag az erdő,
ezüstfehér.
Zúzmarás ágakon hintál
a holdkaréj.

Bandázó baglyok

Bandázó baglyok ülnek
görbe fán.
Szunnyadnak lehunyt szemmel
egész délután.

Egyik kitárja szárnyát,
verdes kicsit.
Másik felfújja tollát,
berzenkedik.

Felszállnak alkonyatkor,
keringenek.
Nézik a távol-fénylő
kék vizeket.

A decemberi tájra
homály borul...
Kilenc vén bagoly röpdös
álmatlanul.

Kiss Ilona rajza

Tordon Ákos

Mennyből az angyal

Ha van mennyei ablak – s már miért ne lenne –, melyből az angyalok letekintenek a Földre, mint ama egykori szent karácsony éjszakáján, bizony, békességet nemigen találhattak volna, hiszen még javában tombolt a második világháború. Krisztus után 1944-et írt az emberiség, s azt legfeljebb csak remélni lehetett, hogy ez lesz az utolsó háborús karácsony. Nem, az angyali tekinteteknek túlontúl sok ennyi pokoli szenvedés látása, jobb tehát, ha ki se nyitják a mi agyongyötört, vérbeborult földünkre nyíló égi ablakot, s helyette, hátat fordítva minden esztelen, gonosz pusztításnak, vidám hozsánnázással dicsérik az Urat. Az ablak tehát zárva maradt. De egy bolondos égi fuvallat hirtelen mégis feltépte, s azon nyomban besüvítettek a mennyei terembe a földi szenvedések. Az éneklő angyalok beleborzongtak a szenvedések szelébe: tüsszögni és köhögni kezdtek, s egyszeriben berekedtek. Az angyalkórus karnagya ijedtében a vezénylő pulpitusról a kinyílt és csapkodó szárnyú ablakhoz röppent, de mert közben az égi fuvallat égi orkánná erősödött, egymaga nem birkózott meg az ablaktáblák becsukásával.

Az angyalok még sosem tüsszögtek, sosem köhögtek, sosem rekedtek be. Az angyaloknak sosem fájt a torkuk, a gyomruk, de még a szárnyuk hegye sem. Érthető, hiszen az angyalok nem ismerték a betegséget. Most megzavarodtak: se láttak, se hallottak, csak tüsszögtek és köhögtek egyfolytában.

Szegény karnagy-angyal is tüsszögött és köhögött, mégpedig fortisszimóban. Így nem csoda, hogy nem tudott megbirkózni az ide-oda csapkodó ablaktáblákkal.

Mindössze egyetlen egy angyal nem tüsszögött, pedig valamennyiük közül ő volt a legcingárabb. Olyan cingár volt, hogy mellette még a legvékonyabb pókfonál is vastagnak tűnt volna. Hát ez a cingár angyal ott termett a viaskodó karnagy-angyal mellett, és az ördögbe is! Olyan ügyesen és akkora erővel segített neki, hogy már majdnem sikerült becsukniuk a mennyei ablakot. Ám mi történt ekkor?! A karnagy-angyal akkorát tüsszentett, hogy még Szent Péter, a Mennyek Kapujának őre is összerázkódott, és ijedtében elejtette kezéből a mennyország kulcsait. De ez lett volna még a kisebbik baj, hiszen Szent Péter körül mindig ott lebzselnek a szolgálatkész angyalpalánták, akik most is lehajoltak helyette, és udvariasan átadták néki a leejtett kulcsokat. A nagyobb baj az volt, hogy az óriási tüsszentés ereje kiröpítette az ablakból minden angyalok legcingárabbikát.

Szegény mennyből az angyal szent karácsony éjszakáján repült ki a mennyek ablakából! És hová? Egyenest a háborús földgolyóra, az ágyúzások és bombázások tüzes poklába. Igen, megállíthatatlanul és menthetetlenül pottyant a földre a szegény kis, cingár angyalka... Mire a szerencsétlen karnagy-angyal észbe kaphatott volna, már földet is ért szegényke.

Ugyan hol érjen földet egy angyal, ha nem az Isten háza előtt? Az ősi templom hegyes, karcsú tornya sötéten fúródott a fekete karácsonyi éjbe egy sokat bombázott város romos főterén. Fény semerre sem pislákolt: vaksötét volt – elsötítés volt; a pincékben, óvóhelyeken gyújtott karácsonyi gyertyák fénye nem szüremlett ki a föld alól és lobogó lángja halványan világította meg a köréje gyűlt halálsápadt, reménytelen arcokat.

* * *

Ugyanezen a napon, hajnalok hajnalán egy cingár fiatalember lopózott ki egy körülzárt kis falucskából. A falut nem az ellenség zárta körül, hanem saját hadseregének tábori csendőrsége. Előtte való nap dobolták ki, hogy másnap reggel elviszik a 16 és 60 közötti férfilakosságot. A fiatalember húsz éves múlt, de mert gyűlölte az öldöklő háborút, nem vonult be: fegyver helyett a bujdosást választotta. Rokonai éltek

ebben a kicsi faluban, náluk keresett menedéket. Édesanyját is magával vitte, mert amikor bombázni kezdték közeli szülővárosát mindenük odaveszett.

A rokonok féltek, nem akarták tovább bújtatni. De hogy kimutassák jószívűségüket pogácsával, szalonnával és almával tömték meg tarisznyáját. A fiatalember megköszönte, és elbúcsúzott a rokonoktól. De a reggelt nem várta meg. Még az első kakasszó előtt sikerült kereket oldania. Egyedüli segítője a sötétség volt. Nem az utat választotta, mert minden utat és hidat csendőrök, katonák strázsáltak. A felázott, sártengerré vált földeken át menekült, hol kúszva, hol térdig vízben vagy sárban gázolva. Amikor a melléje szegődött sötétség ritkulni kezdett a reggel közeledtére, hirtelen jótékony vastag köd telepedett a tájra, s ő ment, ment a ködben, eltévedhetetlen bizonyossággal, ahogy a vadludak vonulnak késő őszi égi vándorútjukon a velük született ősi iránytű segítségével. Így ért be a félig rommá lett városba, hogy bekopogjon rokonhoz, baráthoz, ismerőshöz.

Távolról ágyúmoraj hallatszott, a szovjet csapatok már a Garamig törtek előre. Itt, a városban, a bombatépte utakon német páncélosok kerülgették dübörögve a bombatölcséreket; katonák meneteltek; katonai teherautók húztak el menetoszlopokban; motorkerékpáros katonák cikáztak erre-arra; civilek lapultak a romos falakhoz; menekültek tömegei tűntek elő tanakodva a ködből, hogy aztán ismét elnyelje őket a szürkeség.

A fiatalember ment, csak ment: baráttól baráthoz, ismerőstől ismerőshöz. Voltak, akik elmenekültek, voltak, akik meghaltak s voltak, akik ajtót nyitottak. Ajtót nyitottak, de mikor megtudták, mijáratban kopogtatott, szabadkozva vagy dühösen elküldték.

Ha nem akkora a fejvesztettség a városban, bizonyára feltűnik ez a magában bolyongó katonaköteles fiatalember. De a régi rend már széthullott, senki sem igazoltatta. Kora délután pihenni egy templomba tért be, egy régi kolostor templomába. Megszólított egy öreg barátot és kérte, rejtse el. De a szerzetes lecsüggesztette a fejét, és csak az ima segítségét ajánlotta fel. Ismerősétől megtudta, hogy kibombázott keresztanyja visszajött abból a faluból, ahová a bombázások elől menekült, és most az Aranyhíd utcában lakik.

Az Aranyhíd utcát megkímélték a szőnyegbombázások, majdnem békebeli látványt nyújtott: a házak álltak, csak az ablaküvegeket zúzta szét a légnyomás. Az üveget mindenhol desz-

ka pótolta. Amikor a fiatalember ázva-fázva belépett a gőgösen terpeszkedő, ép, nagy házba, a karácsonyfa gyertyáit gyújtogatták. Láttára elsápadt a keresztanyja, de nem tagadta meg tőle a menedéket. Sietve még egy teríték került az asztalra. A házban meleg volt, a kályhában égett a tűz; a gyerekek ünneplőben feszítettek, és fittyet hányva e szomorú karácsonynak, úgy örültek az ajándékoknak, akár hajdan, amikor még nem hullottak bombák, és nem kellett az óvóhelyre rohangálni. Meleg volt a házban, a fiatalember mégis fázott. Keresztanyja gyorsan ágyba küldte. Ám alig aludt el, amikor a vállánál fogva felrázta:

– Nem maradhatsz itt, fiam! A férjem elment a csendőrségre, nem akar kellemetlenséget miattad! Mindjárt érted jönnek! Ugorj ki az ablakon, öltözz fel a kertben, és mássz át a kerítéseken. Sok szerencsét!

A fiatalember engedelmeskedett: kiugrott az ágyból, kiugrott az ablakon, felöltözött a kertben, és egy tucat idegen kerítésen átmászva nekivágott szent karácsony koromsötét éjszakájának. Amikor a Fő térre ért, hirtelen mennyei fényesség támadt, majdhogy belevakult: sztálingyertyák árasztották a nappali fényt. Ugyanakkor katonacsizmák közeledtek feléje kopogó léptekkel; német katonák őrjárata jött. – Mindennek vége – gondolta a cingár fiatalember. De tévedett, hiszen az angyal a mennyből is ott állt már a templom kapuja előtt, és védelmébe vette. A járőrparancsnok „feküdj”-öt vezényelt katonáinak, s azok hasra vágódtak. A fiatalember akaratlan követte példájukat. A magasból gépfegyverek ugattak, és golyózápor borította el a kövezetet. De az angyal széttárta szárnyát a Fő tér felett, s ezzel mennyei védelmet biztosított mindannyiuknak. Nem folyt vér, nem halt meg senki, s a gépfegyverező raták is elhúztak sietve. A halálra szánt és halált osztó katonaszivek ellágyultak idelenn a földön, és odafenn a magasban szálló gépeken is; különös nyugalmat és békességet éreztek egyszeriben. A sztálingyertyák vakító fénye kihúnyt, s ettől egyszeriben még nagyobb lett a korábbi sötétség.

A cingár fiatalember feltápászkodott.

– Örülök, hogy nem sebesült meg – hallotta a német járőrparancsnok hangját. – Siessen haza, és boldog karácsonyt!

A járőr elvonult.

A fiatalember ott állt egymagában a jól ismert téren, szent karácsony éjszakáján, és rendíthetetlen mély nyugalom szállta meg. Mintha a kezét fogta volna meg valaki, hogy minden pokolból kivezesse. Mintha egy angyal szállt volna le hozzá a mennyből, hogy vigyázzon rá. Egy őrangyal, ahogyan azt gyerekkorában annyiszor mondogatták. És ment, ment, ment, mentette az életét, mert érezte, tudta: értelmes célokért kell életben maradnia.

Az angyal pedig hosszan elkísérte, majd észrevétlen elhagyta, és visszatért a mennybe, beállt az énekkarba, és folytatta a hozsánnázást. Senki sem kérdezte, mit látott, mit tapasztalt a földön, amikor kipottyant a mennyei ablakból. De néha, ha kileskel, odalenn mindig azt a bizonyos cingár fiatalembert keresi a tekintetével, még akkor is, ha mostanság már öregemberként láthatja viszont. És ez az öregember, csak most, öregségében döbbent rá, hogy azon a régi vésszel terhes karácsony éjszakán angyallal találkozott: egy angyallal a menyből, aki vigyázta, óvta, irányította sorsát, életét. Az angyal pedig odafent változatlanul zengi az Úr dícséretét.

Gyulai Líviusz rajzai

Utassy József **Téli vágta**

Suhog is,
sajog is,
közécserdít a kocsis:
juhahé,
juhahó!
Fúj a szél,
a fakó.

Haza ám
hét hazán
száll keresztül ez a szán:
juhahé
juhahó!
Fúj a szél,
hull a hó

Ragyog is
a kocsis,
lobognak a lovak is:
juhahé,
juhahó!
Csodaszép
csudajó!

Híd alatt
kis patak.
Hopp! – lehuppan a kalap.
Hóha-hó,
pej, fakó!
Reped a jég,
Nevet a hó.

Bakó Ágnes
A KÉKTOLLÚ MADÁR

Volt egyszer egy kéktollú madár, aki látni akarta a telet. A fenyvesben élt sok más madárral együtt. Csudára élvezte azt, hogy él! Tavasztól őszig a fenyvesben, ősztől tavaszig a ciprusligetben. Virradatkor fölemelte a fejét.

– Csicserri! Trillalla! – kiáltotta ujjongva a fenyvesben is, a ciprusligetben is, mert itt is, ott is így köszöntötte a napot. Alkonyatkor meg így énekelt: Tralilla! Csicserre! – S amikor a nap fénye ellobbant a fenyők vagy ciprusok mögött, ő is bedugta fejét a szárnya alá, s aludt békésen, mert elégedett volt.

Ám egyszer, úgy ősz derekán favágók jöttek a fenyvesbe. Kezük nyomán sorra dőltek ki a hosszú szál fenyők. Az is, amelyiken a kéktollú madár fészkelt. Át is röppent tüstént egy kicsi fenyőre. Olyan ötéves forma lehetett. Az idei hajtások még világoszöldek és puhák voltak az ágai hegyében. A kéktollú madár onnan figyelte, mit művelnek ebben a csöndes fenyvesben a favágók.

– A kis fenyőket meghagyjuk karácsonyig – mondta az egyik favágó, akinek nem volt se szakálla, se bajusza, holott a favágók többnyire szakállt meg bajuszt viselnek. Ez pirospozsgás volt, és a szeme derűs. A társának egy kicsit borostásabb volt az álla a kelleténél.

– Helyre kis karácsonyfák lesznek! Nem igaz? – kérdezte. – Ezt a kicsi fenyőt magam is örömest hazavinném. Azon zúzmarásan, deresen. Azzal a kéktollú madárral egyetemben. Az volna csak karácsonyfa! – És nevetett. Nevetett a pirospozsgás is.

A kéktollú madár mindebből egy szót sem értett. Csak ült, üldögélt tátott csőrrel. Szénfekete szemében ámulat.

De a kicsi fenyő értette. Összerezzent a gyönyörűségtől.

– Hallod, kéktollú madár?! Alighanem karácsonyfa lesz belőlem. Hazavisz a borostás állú, ha jól értettem veled egyetemben!

– Velem egyetemben?... – pislogott a kéktollú madár.

– Ezt mondta.

– És mikor? És miért? És miért éppen engem? Nekem a fenyves az otthonom meg a ciprusliget. Életemben nem laktam még favágónál!...

A kicsi fenyő úgy kacagott, hogy rezegtek az újdonatúj hajtások az ágai hegyében.

– Ó, te! – mondta. – Ó, te! Hogy mikor

vinne haza? Hát karácsonykor. És, hogy miért? Hát karácsonyfadísznek. S hogy miért éppen téged? Hát mert szép vagy! És azon zúzmarásan, deresen, veled egyetemben én volnék a legszebb karácsonyfa a világon.

– Mi az, hogy zúzmarásan, deresen? Mi az, hogy karácsonyfa? – kérdezte a kéktollú madár.

– Hát persze! – mondta a kicsi fenyő. – Honnan is tudhatnád, amikor ősz derekán elköltözöl a ciprusligetbe! – Ezután szép sorjában elmesélte, hogy a karácsony a fenyők ünnepe, és amikor beáll a tél, zúzmarásak és deresek a fák, és hull a hó, és minden puha és fehér, és nagyon szép a világ.

– Én még sose láttam a telet – mondta a kéktollú madár és kicsit szégyellte magát. – Idén bevárom! Látni akarom!

– Ostoba! – nevetett a harkály. Nevettek a többiek is mind, akik költöző madarak voltak.

– Ideje, hogy rendbehozzad a szárnyadat! Holnap délben útra kelünk.

– Én nem! – rázta fejét a kéktollú madár. – Én látni akarom a telet.

– Abba belepusztulnál – intette a harkály. – Nem bírnád ki a fagyot.

A kéktollú madár elcsöndesedett. A kicsi fenyőt nézte. Úgy látta mosolyog. Mosolygott is.

– Nem bizony. Nem bírnád ki. Elpusztulnál, mint ahogyan én. Mert, ha kivágnak, végem. Már pedig kivágnak, hogy karácsonyfa lehessek! A karácsonyfákat meleg szobában szokás tartani, ott pedig lepereg majd minden tűlevelem.

– Akkor... – A kéktollú madárnak elakadt a szava – akkor... – kérdezte száraz torokkal – miért örülsz úgy annak, hogy karácsonyfa lehetsz?...

– Ez a fenyők titka – felelte a kicsi fenyő.

– No, de... – a kéktollú madár nagy zavarban volt, mégis megkérdezte – Hiúságból?...

– Szeretetből.

– Ezt nem értem... Ha a szobában lehullanak a leveleid...

– Azt én nem érzem. Csak azt, hogy örülnek nekem. Én gondolatban ezt már sokszor átéltem. Csodálatos érzés, mondhatom. – A kicsi fenyő minden zsenge hajtása, mintha egyszerre magasabbra nyúlt volna. – Nőhetnék, látod, még magasabbra, és elvinnének a fűrésztelepre tüzifának. S nőhetnék még magasabbra, s lehetne belőlem ablakkeret meg ajtó, és nőhetnék roppant magasra, olyanra, hogy beláthatnám innen a világot; és szomorú volnék, mert sok kegyetlen dolgot kellene látnom akkor. Békességet csak egyetlen estén láthatok: amikor megszólal a karácsonyi csengő, gyertyafény vesz körül, és énekelnek az emberek. Amikor megajándékozzák egymást. Aznap én is ajándék leszek. Magamat adom nekik.

– Valóban titokzatosak vagytok, ti fenyők. Rengeteg mindent tudtok. Nem is értem. Hiszen szüntelenül egyhelyben álltok!

A kicsi fenyő nem válaszolt. A magasba nézett, mosolygott. A nap épp akkor bukott le a legmagasabb fenyőfa mögött, a kéktollú madár pedig ezt mondta: Tralilla! Csicserre! – mivel ezt szokta mondani a fenyvesben is, a ciprusligetben is. Azzal elaludt.

Álmában tél volt, és hideg. Hullt a hó. Puha és fehér volt minden, és ő azon zúzmarásan, deresen csak ült, ült a kicsi fenyő zsenge, zöld hajtásán és nagy meleget érzett a szíve körül. Valahol csodaszépen egy csengő csilingelt, és gyertyafény vette körül. Ő is ajándék volt: önmagát adta az embereknek. Igaza van a kicsi fenyőnek – gondolta álmában – ezt át kell élni. Nagyon jó érzés!

Másnap a költöző madarak útra keltek. Ő nem mozdult.

– Indulj utadra! – reccsent rá a harkály! – Nem tudnál te a mások örömeért egy rebbenés-

nyi szenvedést sem eltűrni! Ahhoz nagy erő kell. Olyan csak a karácsonyi fenyőkben lakik.

– Én is tudom már a fenyők titkát! Bennem is lesz olyan erő!

– A te dolgod! – mondták a madarak, azzal elrepültek. A kéktollú madár utánuk sem nézett. Büszkén ült az ágon. Várta a telet. De soha sem látta meg. Pedig egy reggel már azt hitte megérkezett.

Arra ébredt, hogy dideregi, fagyos a lába, és könnyű kék tollára súlyosan nehezedik valami aprószemű fehérség. Fehérlett a kicsi fenyő is és körülötte minden. A kéktollú madár csodálatosnak találta.

– Látom a telet! Látom a telet! – kiáltozta ujjongva – Jöhetnek a favágók! Itt vagyunk nekik azon zúzmarásan, deresen.

– Ó, te! Hiszen ez csak dér! Zúzmarásak majd akkor leszünk, ha beáll a fagy.

– Én mondom neked, azt ne várjuk be! Szerintem csodaszépek vagyunk máris. Vihet bennünket a borostás állú! Egy jó kis meleg szobába!

– Még nem vihet! Csak karácsony este.

– De hiszen addigra megfagyok! – sikoltotta a kéktollú madár.

– Meg! – bólintott a kicsi fenyő. – Ha megfagysz, kéken-fehéren csillogsz majd, akár az üveg.

– Nem! Én nem! Csináljanak az emberek maguknak igazi üvegből madarat! Én elrepülök a ciprusok közé!

– Akkor hát repülj! – mondta a nap, mertépp akkor bukkant föl a fák mögül. – Sajnálatos. Szép dísze lettél volna a fenyőnek! De röpülj csak a ciprusok közé. Megvédelek, míg odaérsz. Megvédelek, mert gyönge vagy. A harkály is mondta.

– Igen... – A kéktollú madár szégyellte ugyan, de elismerte, hogy így van. Azt is, hogy csodálja a fenyőket, és még csak nem is sejti a titkukat. Búcsút intett a kicsi fenyőnek, aztán a nap melegében dél felé röpült. A kicsi fenyő tűnődve nézett utána. Hosszú hetek teltek el, míg újra elmosolyodott.

– Így van jól. A fenyők titkát nem ismerheti más. Talán egyszer fölcsippentenek az ágainkra egy kéktollú madarat azon zúzmarásan, deresen, amely kéken-fehéren csillog. Olyat, amilyen ő lett volna! Csakhogy az üvegből lesz... Mi, élünk!

Mikulásjárás

Fotó: Bányai Ágoston

Osztrák Mikulásjárás maszkjai a Néprajzi Múzeum kiállításán.

December 6-a Szent Miklós püspök emléknapja. Megünneplése a XI. századtól egész Európában elterjedt, alakját egyre több legenda vette körül. A gyerekek csak Mikulás-napként emlegetik. A szó cseh eredetű, a múlt században terjedt el.

Szent Miklós emlékét helynevek, templomok, képzőművészeti alkotások őrzik. Egykorú feljegyzések a halászok és a révészek patrónusaként emlegetik: a vizenjáróknak, vizimolnároknak, általában a vizi utaknak is védőszentje volt. Tisztelete a magyar kalmárok, tőzsérek körében is virágzott. Selmecbánya vidékén a bányászok patrónusaként és a város védőjeként is tisztelték. Például a kecskeméti Miklós-templom toronykeresztjén szélkakas módjára forgott szobra (helyi neve: Pörgő Miklós, Pörgető Miklós). A Miklós-napi ajándékozás részben új keletű, városi eredetű szokás (ablakba, cipőbe tett ajándék).

Néhány évtized óta – szovjet hatásra – Télapóként is emlegetik az ajándékozó Mikulást. Nem csak a Mikulás hozott ajándékot, hiszen a szokásnak régi hagyományai vannak. A németeknél Frau Holle, a franciáknál Pére Noël, az oroszoknál Gyegymaróz a „fagyapó", „télapó" stb.

Ezek a lények szerencsét, ajándékot hozók, ugyanakkor ijesztőek, természetfeletti erővel rendelkeznek.

(A Magyar Néprajzi Lexikon alapján)

hogy is volt?

Kemencei újévköszöntők

Néhány kisebb köszöntő, csapatban vagy egymás után besétál, megáll, s a legkisebb kérdezi:
– Szabad-e újévet köszönteni?
– Szabad – mondja a gazda vagy a gazdaasszony.
A gyerekek sorban elmondják köszöntőiket.

I. köszöntő

Boldog új esztendőt,
Kívánni jöttem én,
Ennek a szép téli napnak
sugárzó reggelén.

Kamrátokba sok jót,
Házatokba békét,
Szívetekbe boldogságnak
Áldott csendességét.

II. köszöntő

Csúszik a nyúl a fagyon,
Újév napja ma vagyon,
Azért jöttem, pénzt adjon,
Egészséges maradjon!
Boldog új évet kívánok!

III. köszöntő

Kicsi vagyok, székre állok,
Onnét egy nagyot kiáltok,
Hogy mindnyájan meghalljátok:
Boldog új évet kívánok!

IV. köszöntő

Én kicsike vagyok,
Kemencébe bújok,
Úgy iszom a füstöt,
Mint a tokaji bort.
Nem kell nekem málé,
Legyen a gazdáé!
Pogácsa kell nékem kettő,
Akár tizenkettő!
Pici szívem, pici szám
boldog új évet kíván!

A háziak pénzt, süteményt adnak a gyerekeknek, akik ezt követően elköszönnek:
– Boldog új évet adjon az Isten!

(Pálinkás Jenő kemencei gyűjtése alapján)

Retek Krisztián rajza

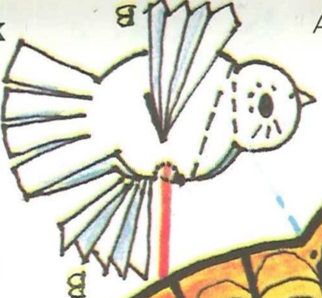

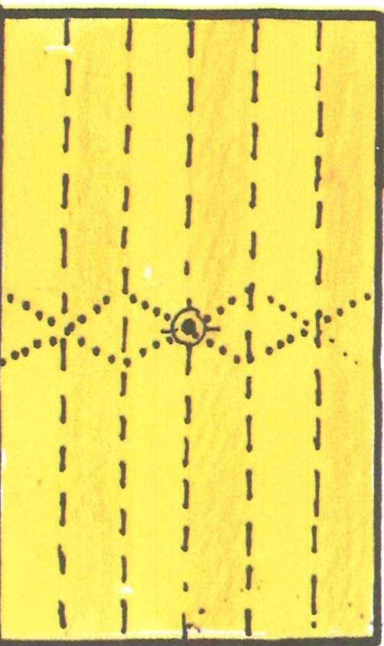
Görög Júlia rajza

Repülő madárkák

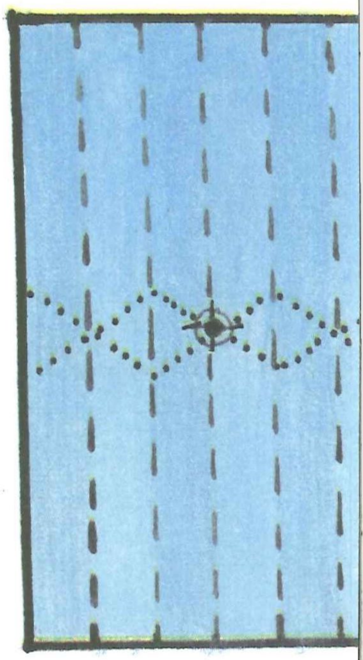
Az elkészítés és az összeállítás módját a 22. oldalon találod.

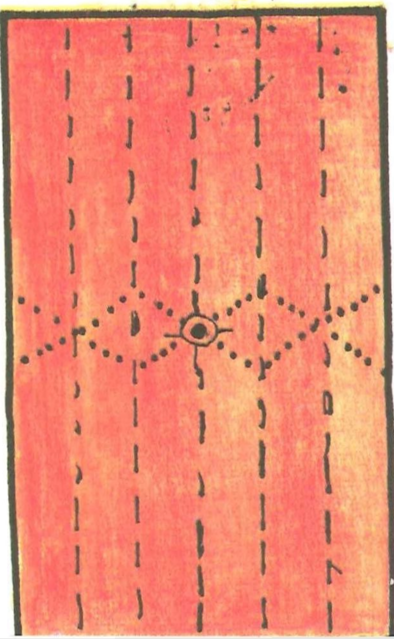

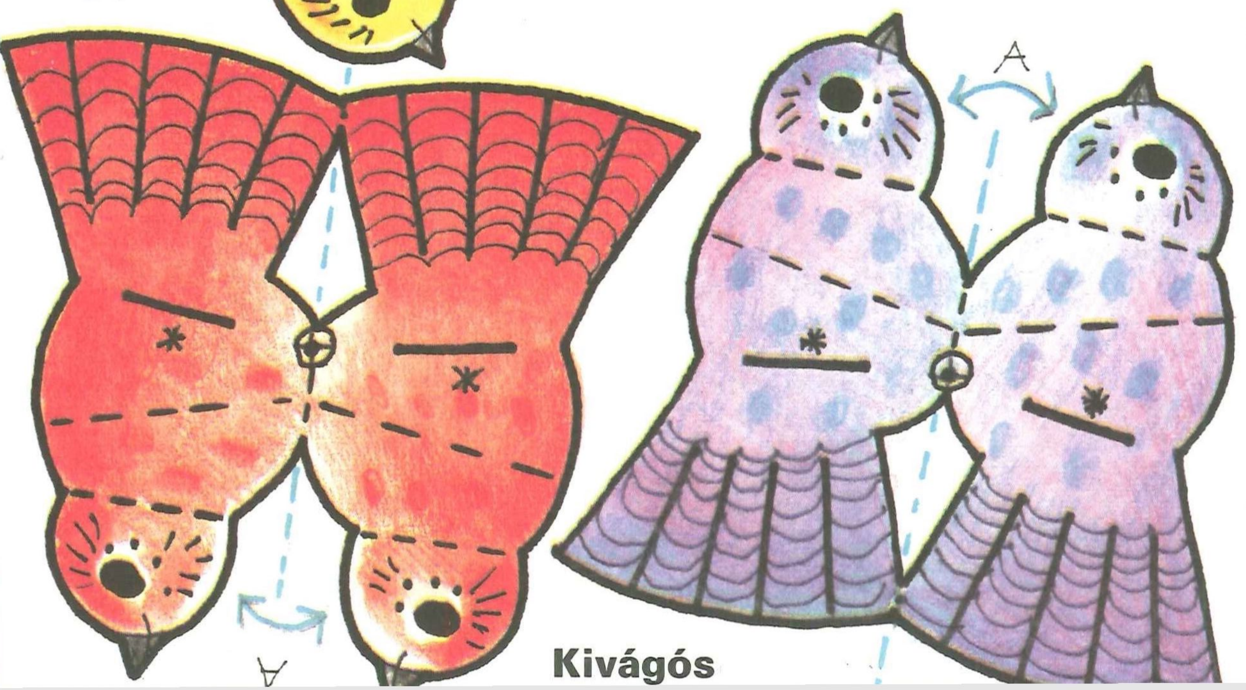

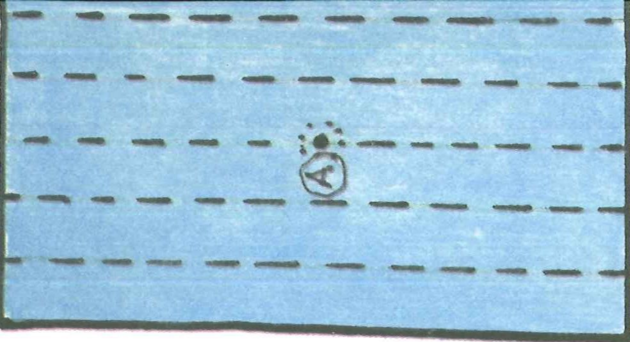

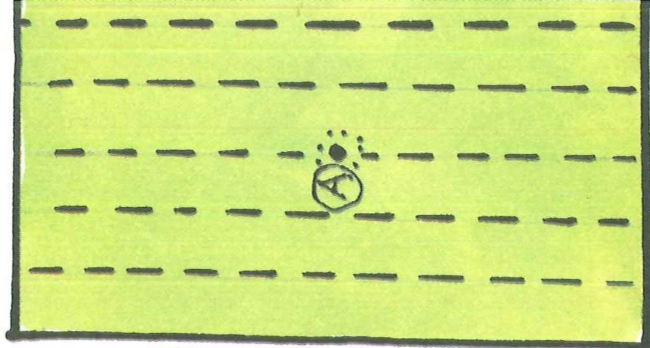

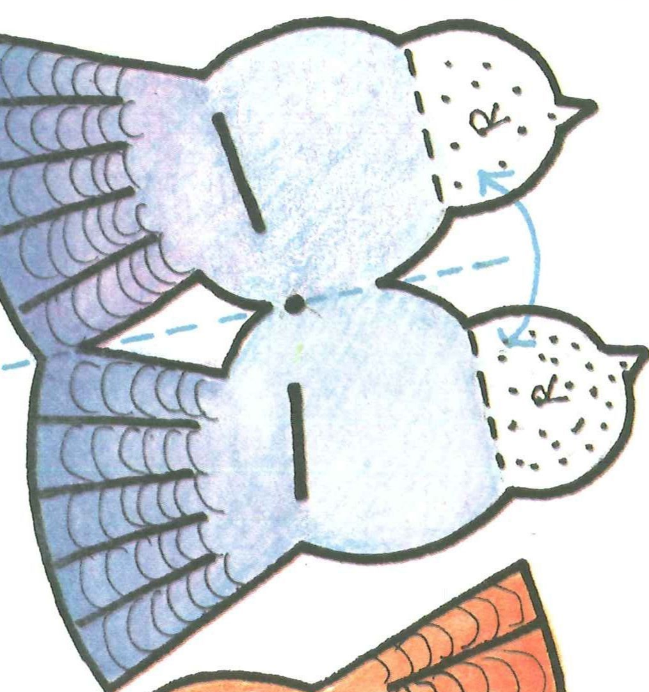

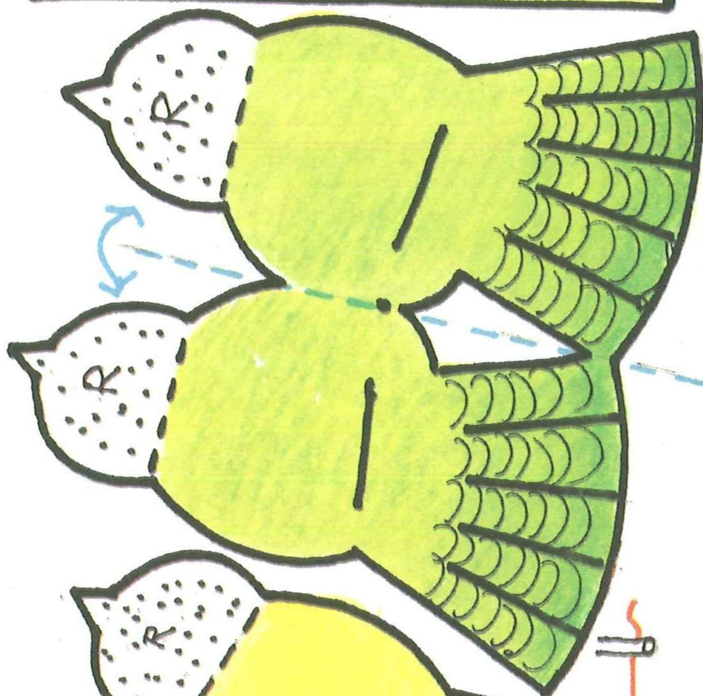

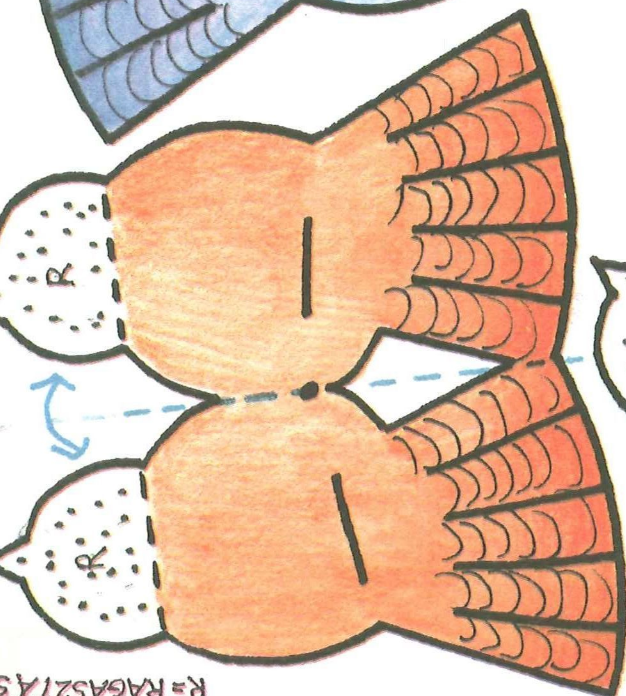

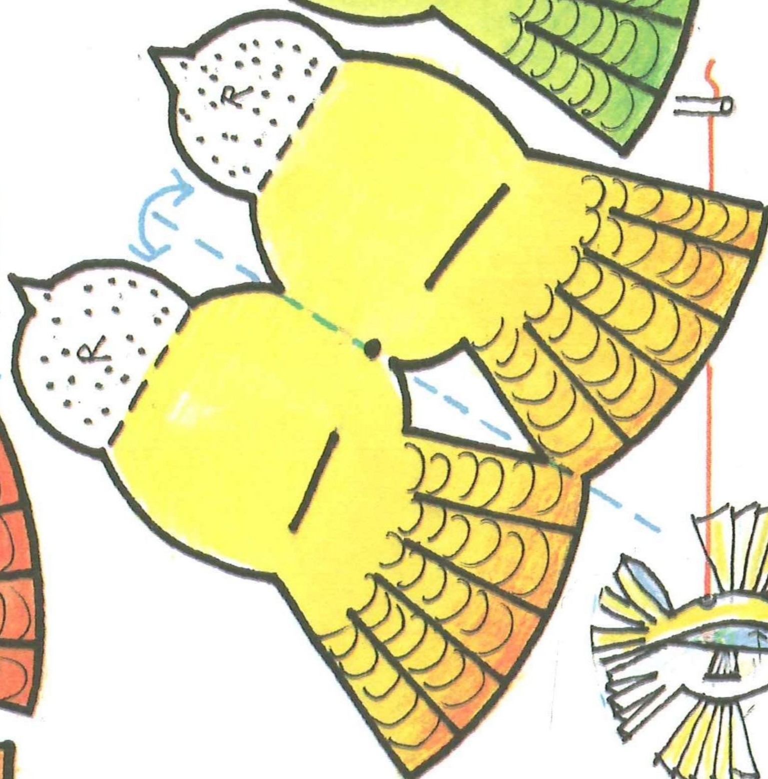

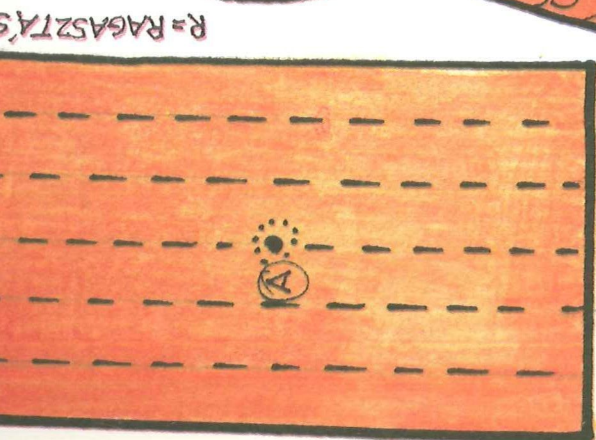

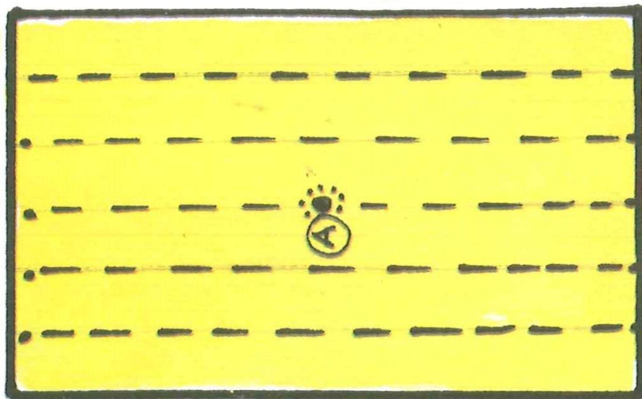

Győrffy Anna munkája

Fodor Sándor

Kalandom a golyóstollal

– Hol volt a Parkered?! – förmedtem reá, de úgy, hogy mindenki odafigyelt, és a tollbamondás ideiglenesen abbamaradt.

– A Parker? – nézett rám Béla derűsen, – Ma reggel találta meg édesanyám a bakancsomban

– És engem... engem megvertek érte! – kiáltottam egy kicsit sírva, és hozzávágtam a töltőtollamat.

A tanító néni kiküldött az osztályból. Az igazgató bácsi meglátott, amint sírtam a folyóson. Kérdésére mindent elmondtam, és azt se tagadtam le, hogy odavágtam Bélához a töltőtollat. Az igazgató bácsi megkérte a tanító nénit, hogy most az egyszer bocsásson meg nekem, és küldje el Bélát az édesannyjáért, mert beszélni szeretne vele.

Béla édesanyja az utolsó óra elején az igazgatónkkal együtt lépett az osztályba. Az igazgató bácsi elkérte Bélától a Parkert, és odaadta az édesanyjának, mondván hogy ilyen drága írószert nem szükséges az iskolában használni. Béla mamája ekkor odalépett hozzám, és a markomba akart nyomni egy tábla mogyoróscsokit.

– Nesze – mondta –, ez a tied.

Osztálytársaim valamennyien reám néztek, mindenki mosolygott, az igazgató bácsi és a tanító néni is. Még a fejemet is megsimogatta. De én nem mosolyogtam. Édesapám keserű sza-

nak. A tanító néni javasolta Bélának, keressék együtt, hátha mégis előkerül. Amíg Béla tulajdon táskájában turkált, a tanító néni benézett a padjába.

–Ez micsoda? – kérezte, és kihúzott onnan egy kockás füzetet.

–Ez maga a füzet! – ujjongott Béla, mivelhogy tényleg az volt, és a hazudósak legnagyobb meglepetésére a házi feladat is benne volt, méghozzá helyes megoldással.

Egyik napon igen szép golyóstollal állított be az iskolába. Nagyszüleitől kapta ajándékba és az volt reá írva, hogy Parker. Rögtön el is kértem tőle, és az egyik piszkozatfüzetemre felírtam vele a nevem után, hogy 4. oszt. tan. Mások is elkérték, és mivel Béla nem volt fösvény, szívesen odaadta. A golyóstoll mindenkinek szépen írt. Igazán öröm volt kézben tartani. A következő napon Béla az édesannyjával jött reggel az iskolába.

– Ellopták a fiam golyóstollát – panaszolta a néni a tanító néni és az igazgató bácsi jelenlétében. Az igazgató bácsi ugyanis bejött az osztályba Bélával és a mamájával.

– Ki látta Béla golyóstollát? – kérdezte a tanító néninK.

Mindnyájan láttuk.

– Kinek járt a kezében?

Majdnem az egész osztálynak.

A címoldal Hegyi Márta munkája

Az a tanév úgy kezdődött, hogy az osztályunkba került egy új, érdekes fiú. A neve Béla. Attól új, hogy szüleivel a nyár folyamán költözött a mi városunkba. Elég jó tanuló, de nem csak ezért érdekes, inkább azért, mert soha semmijét sem találja. Utóbb aztán mégis előkerül. Egyszer például, amikor a tanító néni látni akarta a matematika házi feladatokat, hát ez a Béla csak nyújtja a kezét, mint aki felelni akar.

– Tanító néni, kérem szépen, valaki ellopta a füzetemet.

– Érdekes – mondta a tanító néni, mert a mi osztályunkban inkább radírgumik szoktak elveszni, de azokat se lopják, inkább elgurul-

vai jutottak eszembe, hogy én mindcsak ségyent hozok a fejére.

– Köszönöm, nem kérem – tettem hátra mind a két kezemet.

– Mi az, nem szereted a csokoládét? – kérdezte a néni.

– A csokoládét nagyon szeretem – vallottam be őszintén –, de attól félek, valaki eljön hozzánk ma délután, és azt mondja édesanyámnak, hogy "szervusz, szívem, a fiad ma ellopott egy tábla csokoládét."

– Fülöp! – szólt rám egyszerre az igazgató bácsi és a tanító nénim, de amikor rájuk néztem, már láttam, hogy igazán nem is haragszanak. De a néni haragudott. Azt mondta "szemtelen disznó". És azt is mondta, hogy dolga van és elment.

Este meglátogatott bennünket a tanító néni. Ő is adott nekem egy tábla csokoládét, és ezt már elfogadtam. Ott, akkor, az édesapám előtt mondta, hogy ember lesz belőlem, és úgy viselkedtem, hogy a szüleim büszkék lehetnek reám. Ő pedig igazságtalan volt, amikor kiküldött, és ne haragudjak rá. Ekkor megint sírhatnékom támadt. Hogy lehet valakinek akkora szerencséje, mint nekem? Mert ilyen jó édesanyja és ilyen igazságos tanító nénije senkinek sincs.

Édesapám is megsimogatta a fejemet, ami jól esett. Elhatároztam – ezzel én is véget vetek a haragnak, és kibékülök Bélával. Miért is haragudnék? Ő egy szóval sem gyanakodott reám.

– Gyerekek véletlenül nem felejtette magánál valaki? – kérdezett tovább a tanító néni, de senki nem válaszolt. Látszott a tanító néni arcán, hogy egyikünkről sem tételezi fel, hogy szándékosan zsebretettük volna a Parkert. Azután legyintett, és azt mondta az igazgató bácsinak és a Béla kedves mamájának, hogy talán máshol hagyta, vagy veszítette el a gyerek. Ám ekkor a néni egyenesen hozzám lépett.

– Kisfiam, rólad sokmindent hallottam. Ablakot törtél, és egyszer csengettyűt kötöttél egy kutya farkára.

– Nem kutya volt, hanem cica – helyesbítettem, mert a néni tévedésben volt.

– Mindegy – legyintett idegesen a néni. – Ha szépen előadod a tollat, nem lesz semmi baj.

– Nincs nálam – mondtam és csak pislogtam. Ilyen szégyent!

– Talán akkor hagyjuk a tanító nénit, folytassa az óráját – mondta jóságosan az igazgató bácsi, és Béla mamáját előre engedte kifelé mentében. Béla maradt. Csakhogy ezzel nem volt vége.

Délután hozzánk látogatott a néni. Hozott az én jó édesanyámnak egy csokor virágot, és azt mondta neki, hogy "szervusz, szívem". Utána megkérdezte, vajon nem látott-e nálam

édesanyám egy idegen Parker-tollat. Mivelhogy csintalan vagyok.

Ekkor édesanyám faggatni kezdett. Láttam-e a tollat? Láttam. Nemcsak láttam, írtam is vele, de tovább adtam. Mi egyebet válaszolhattam volna? Édesanyám ekkor olyat mondott, amiért örök életemre hálás leszek neki:

– Sajnálom, szívem, de a fiam nem hazudik.

Erre a néni sértődötten nézett reá, és megfordult. Semmi "szervusz szívem", mindössze egy fanyar "viszontlátásra" – én pedig, aki néha kisebb dolgokban füllentgettem, elhatároztam, hogy ezután a jó édesanyámnak mindig ugyanúgy a színigazat mondom, mint ma.

Édesapám később jött haza. Amikor megtudta mi történt, elvert. Nem nagyon, de elvert. Hiába mondtam neki, hogy nem vagyok hibás, ő mindazt hajtogatta, miért veszem kezembe más holmiját, minek hozok szégyent a fejére. Pedig nem hoztam.

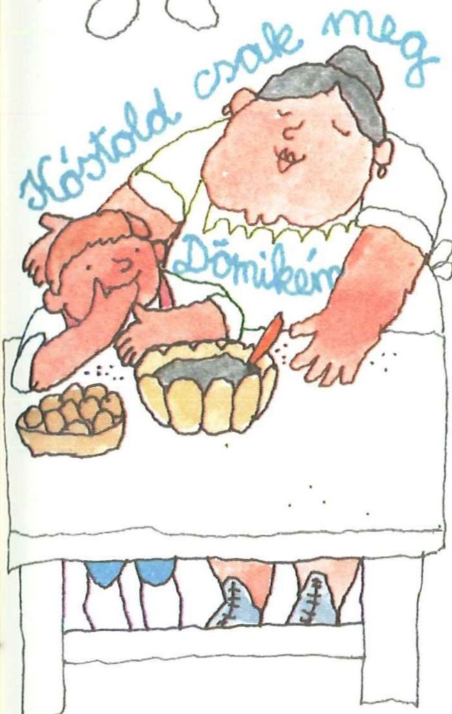
Másnap nem is akartam iskolába menni,de édesanyám kedvéért mégis elmentem. Igaz, se a tanító néni, se az igazgató bácsi nem gyanúsított, de még az osztályból sem, senki.

Első óránkon tollbamondás volt magyarból. Mit látok? Béla a vadontúj Parkerrel ír tollba.

DAGI
DÖME

A beigli meg a karácsonyi bika

– Te leszel az én kis kuktám! Együtt sütjük meg az ünnepi süteményeket – mondta nagymama, és egy kis kötényt kötött Döme elé.

– Legelőször törd meg a diót! Addig én elkészítem a beigli tésztáját meg a máktöltelékét.

Döme ügyesen törögetni kezdte diót. Egy gerezdet a tálba, egyet a szájába rakott.

– Kész vagyok! – mondta büszkén.

– Nahát! Milyen kevés dióbél lett abból a nagy szakajtóból! – csodálkozott nagymama. – Még jó, hogy elég mákot vettem.

– Kóstold csak meg Dömikém, elég édes-e a mák! – Döme bekapott egy kanálka mákot:

– Hmmm! Ez finom!

Nagymama kiment a diódarálóért. Döme addig befalt még három kanál mákot. Aztán megdarálta a diót. Nagymama vaniliás porcukorral összekeverte. Döme azt is jól megkóstolgatta.

Kisültek a gyönyörű beigli rudak. Döme alig várta, hogy kihüljenek. Addig is megtöltötte a mandulatortát nagymama.

– Kinyalhatom a krémes tálat? – kérdezte Döme.

– Nyald ki, csillagom – hagyta rá nagymama.

Kihült a beigli. Nagymama leszelte a rudak végét, s a csücsköket egy kistányérra tette. A többit gyönyörű szeletekre vagdalta. Döme megevett egy szelet dióst, aztán egy szelet mákost.

– Jaj, de jó! – lelkendezett. – Megeszem ezeket a csücsköket is.

Mire nagyanyó észbekapott, már csak az üres tányér volt az asztalon.

Hamarosan megjött anya meg apa. A gyertyagyújtás gyönyörű volt. Csodálatosan csillogott a karácsonyfa. Döme nehezen tudott elaludni. Egyszer csak forgolódni kezdett az ágyban, nyöszörgött. Anya meg apa felébredtek.

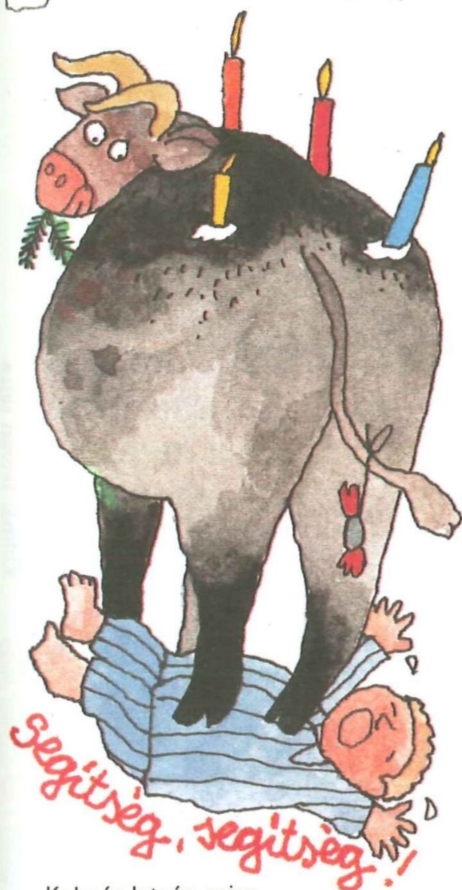
– Segítség, segítség! – jajdult fel Döme.

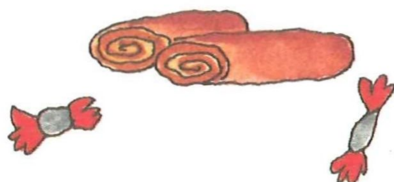
– Kisfiam! Mit álmodtál? Nincs semmi baj. Itt vagyok – mondta anya.

Döme verejtékben úszva felült az ágyban. Anyához bújt:

– A karácsonyi bika a hasamra tette a lábát. Azt álmodtam. Szörnyű volt!

– Édes kisfiam, már megint mindent összeettél, azért álmodtál ilyen rosszat. Aludj szépen! Jövőre új életet kezdünk – mondta anya, s egy puszit nyomott torkos kisfia fejebúbjára.

Kalmár István rajza

Jézus és a fenyő

Mikor Jézus a Földön járt, a gonosz emberek elől bújdosnia kellett. Egyszer, amikor üldözték egy sűrű lombú fa ágai közé húzódott. A fa ráripakodott:

– Menj innen, ne rejtőzz a lombjaim közé! Ha ellenségeid rád találnak, engem is elpusztítanak.

Futott tovább Jézus, de a többi fa is elutasította sorra. Végül egy fenyőfához ért. Ennek alig volt lombja. Ritka ágain rövid tűlevelek nőttek. A fa megszólalt:

– Gyere, simulj a törzsemhez! Ne félj, nem találnak rád!

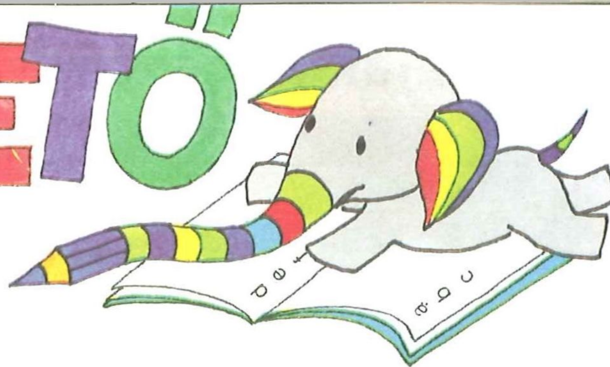
Jézus a fa törzséhez lapult. A fenyő leeresztette ágait, s eltakarta a menekülőt. Amikor megszabadult, megáldotta a fenyőt:

– Soha ne hullasd el a leveledet. Akkor is virulj és zöldellj, amikor a többiek levéltelenül sorvadoznak! Te légy a legdélcegebb, a legszívósabb minden társad között! Élj meg mindenütt! Légy az emberek öröme, és emlékezetemre ágaidon gyújtsanak karácsonyi gyertyát minden esztendőben!

Kalmár István rajza

BETŰZGETŐ

Az első osztályosok oldala

Nézd, milyen furcsa karácsonyi üdvözletet kaptam! Hány hibát találsz benne? Én 29 hibát számoltam össze.

KEƆVEƧ CEЯՈFÁИ⊥ !
ÉИ MÁЯ TUƆOꓘ ÍЯИI.
KEꓶꓶEMEƧ ꓘAЯÁCƧOИYI
ÜИИEꟼEꓘE⊥
ꓘÍVÁИ ꓭARÁTOƆ:
GEЯGŐ

Elárulom, ki írta: egy óvodás! Gergő még csak próbálgatja az írást. A te karácsonyi üdvözleteid biztos hibátlanok lesznek! Cerufánt

Marék Veronika rajza

Ha majd jól megtanultál írni, látni fogod, hogy vannak szavak, amelyeket nem úgy írjuk, ahogy mondjuk. Aztán megismered azokat a szavakat is, amelyeket ha egybeírsz megváltozik az így kapott szó jelentése. Addig is, míg ezeket mind megtanulod, a téli estéken vagy akár a napköziben játszhatsz az ilyen szavakkal. Csak a „fejed" kell hozzá, meg néhány barátod, no meg zálognak néhány tárgy. Üljetek körbe, sorsoljátok ki, hogy ki mondja az első szót illetve szavakat, aztán mehet körbe-körbe a játék! Aki nem tudja folytatni, az zálogot ad. Néhány példát én is írok neked, hogy könnyebb legyen a játék:

háromszög – három szög ágrólszakadt – ágról szakadt

kosárlabda – kosár labda

A szerző felvétele

Észak-Magyarország valóságos gyűjtőhelye a szebbnél szebb cseppkőbarlangoknak. Közülük a leghíresebb az aggteleki Baradla-barlang. Vajon mi a magyarázata, hogy itt számos nagy barlang található? E kérdésre a válasz a természet törvényeiben, a geológiai folyamatokban kereshető. A természet szigorú logikával jelöli ki azokat a térségeket, ahol a nagyobb barlangjáratok kialakulhatnak. Ezek a térségek mindig a mészkőhegységek. A mészkőhegyek rétegeit ugyanis az esővíz oldani tudja. A csapadék oldóhatását elősegíti, ha a talajból savakat vesz magába, vagy egyszerűen széndioxidot old. A föld alatti járatok kialakulását elősegítik a geológiai törések is. Ezek mentén könnyebben jut a mélybe a felszíni víz. A nagyobb méretű barlangrendszerek többnyire a föld alá bukó patakok, folyók pusztító munkájának a termékei. A víznyelőkön keresztül a mélybe jutó felszíni vízfolyások, különösen áradások, nagyobb esőzések idején, nagy erővel súrolják, tágítják a föld alatti folyosót, nemegyszer kemény kavicsokat is cipelve magukkal vésőként a felszínről. A föld alatti vízfolyás az évmilliók során egyre mélyebbre faragja medrét a sziklakörnyezetben, és az omlások is elősegítik, hogy fantasztikus méretű föld alatti termek sora jöjjön létre. Ilyen föld alatti patakok alakították ki többek között az aggteleki Baradla-barlangot, szomszédságában az ötvenes években feltárt Béke-barlangot vagy akár a Mecsekben az Abaligeti-barlangot.

A föld alatti járatok önmagukban is lenyűgözőek, igazi vonzerejüket azonban a cseppkődíszek jelentik. Ellentétben az üregrendszerekkel, amelyek a víz pusztítómunkájának a következményei, a cseppkődíszek az építő víz sokkal lassúbb munkájának köszönhetik születésüket. A barlang mennyezete felett többnyire vastag mészkőrétegek helyezkednek el, a felszínről a csapadékvíz ennek vékonyabb, vastagabb repedésein át szivárog a mélybe, s közben igen sok meszet old fel. Egy vízcsepp – megjelenve a barlang mennyezetén – megszabadulva a fölötte lévő vízrétegek nyomásától, már nem tud sok meszet az oldatban tartani, ezért kezdődik meg azonnal a mészanyag kiválása. A mennyezeten kiváló mészből keletkezik a függő cseppkő (sztalaktit) vagy a padlóra hulló álló cseppkő (sztalagmit). Utóbbiak a mennyezetig növekedve, esetleg a függő cseppkővel összenőve cseppkőoszlopokká válhatnak.

A cseppkövek formái végtelenül gazdagok. Színük a hófehértől a feketéig változhat. A tiszta, szennyezésmentes cseppkőoszlopok fehérek, a fekete szín többnyire állati ürülékre vezethető vissza. Korábban azt hitték, hogy a Baradla-barlang aggteleki bejáratánál megfigyelhető komor színek az ősember tüzének s az évszázados fáklyás látogatásoknak a következményei. A pontos vizsgálatok kimutatták, hogy a cseppkövek fekete bevonata 98%-ban állati ürülék, ami a barlangi ászkától származik. A vörös szín a három vegyértékű vas oxidjától, a zöldes árnyalat pedig a két vegyértékű vas oxidjától ered. A barlangokat egyre jobban hasznosítják a gyógyítás céljaira is. Nagy páratartalmú levegőjük főleg az asztmás betegekre hat jótékonyan. Ma Jósvafő közelében mesterséges tárón juthatnak a gyógyulást keresők a Béke-barlang gyógytermébe.

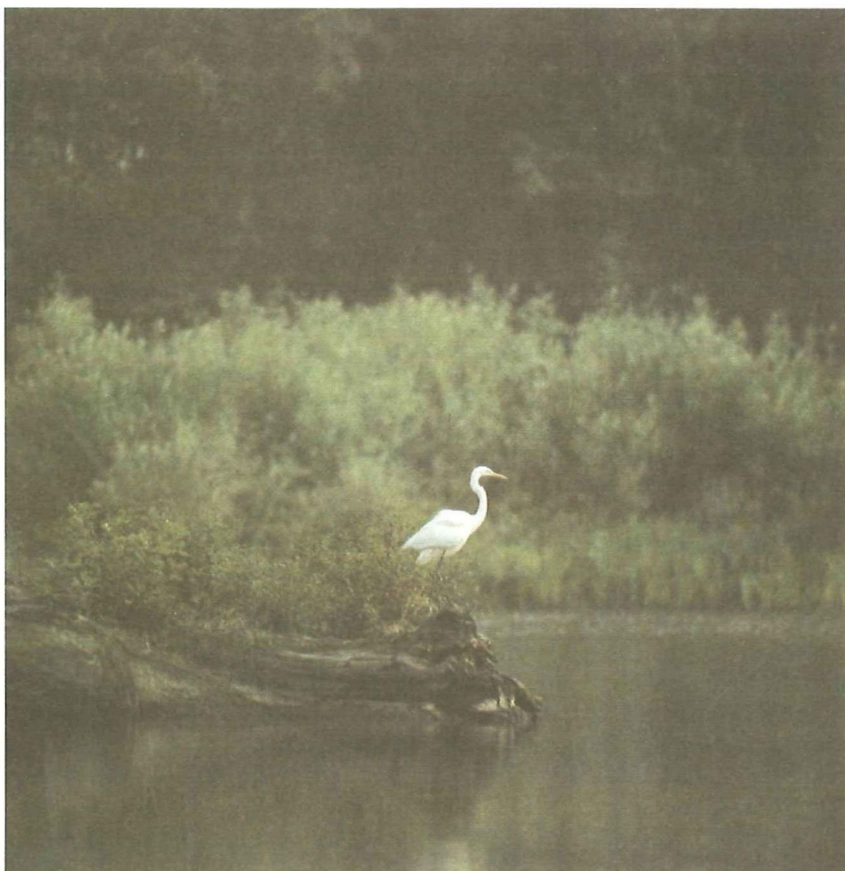
A barlangok egyúttal különleges élővilággal rendelkeznek. Vannak közöttük bennszülöttek, amelyeknek ez a természetes élettere. Ezek testéből hiányoznak a színezőanyagok, hiszen a vaksötétben nincsen szükségük színekre. Vakok, mert nincs szükség a látásra. Más állatok csak az árvizek során vagy véletlenül sodródnak a barlangok örök sötétjébe. Végül vannak olyan állatok – elsősorban denevérek –, amelyek a barlang természetes nyílásain keresztül rendszeresen visszatérnek a külvilágba. A Baradla-barlangban például egész kis muzeális gyűjtemény tekinthető meg a különleges barlangi élőlényekből.

A jövő feladata az, hogy ezeket a föld alatti palotákat természetes állapotukban őrizzék meg, s úgy tegyék őket közkinccsé, hogy minél kevesebb kár essék a természeti szépségekben.

dr. Juhász Árpád

Magyarországon három nemzeti park van. (Hortobágy, Kiskunság, Bükk.) Huszonegy tájvédelmi körzet és több mint száz természetvédelmi terület. A természetvédelem „címer madara" a nagy kócsag éppen a védettség következtében jelentősen elszaporodott. A Hortobágyon és a Kiskunsági Nemzeti Parkban szép számban élnek olyan szigorúan védett madarak, mint a kék vércse, a rejtett életet élő törpe gém és a bölömbika. A Bükk híres Szalajka patak völgyében csodaszép a fátyolvízesés és itt él az erdőben a ritka kerecsensólyom. A dévaványai tájvédelmi körzet híressége a túzok. Az Európában élő állomány 40%-a él ezen a területen.

Szalánczy Béla

Nagy kócsag

Kerecsensólyom

Túzok

Törpe gém

A szerző felvételei

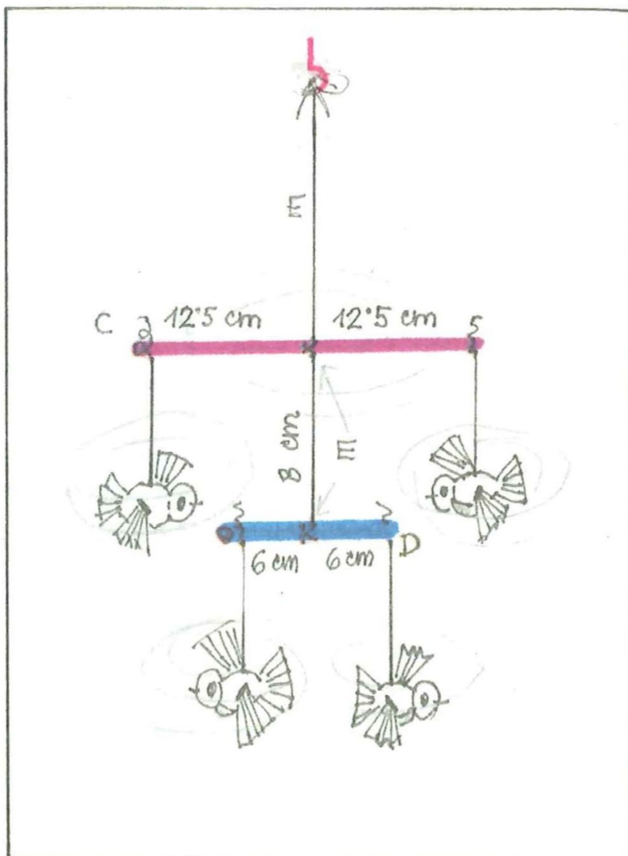
Repülő madárkák

A kivágós leírása

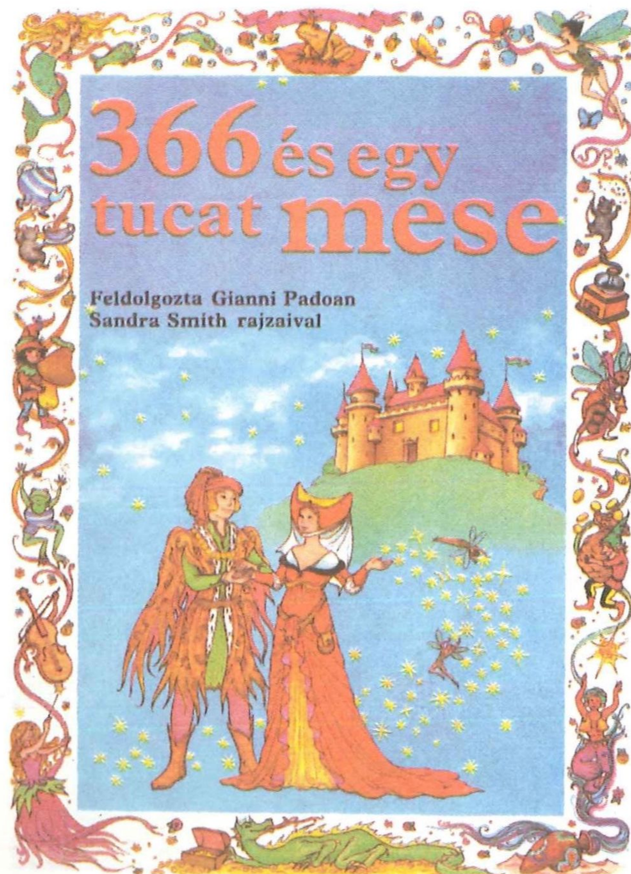
Vágd ki a madárkákat a vastag vonal mentén. A szaggatott vonalnál hajtsd kettőbe /A/ illetve négy részbe /B/. Az R betűvel jelölt fejeket ragaszd össze. A madárka hátoldalán lévő ⊙ jelölésen fűzz át erős cérnát. Ha a belső felén rögzíted, akkor tegyél rá jó erős csomót, ha díszesebbé akarod tenni, akkor egy kis gyöngyszemet is húzz rá. A *-gal jelölt vágáson húzd át az összehajlított szárnyat. A madárka alsó részét feszítsd szét 2 cm-re, a szárnyak végét pedig húzd széjjel, mert így jobban lebeg.

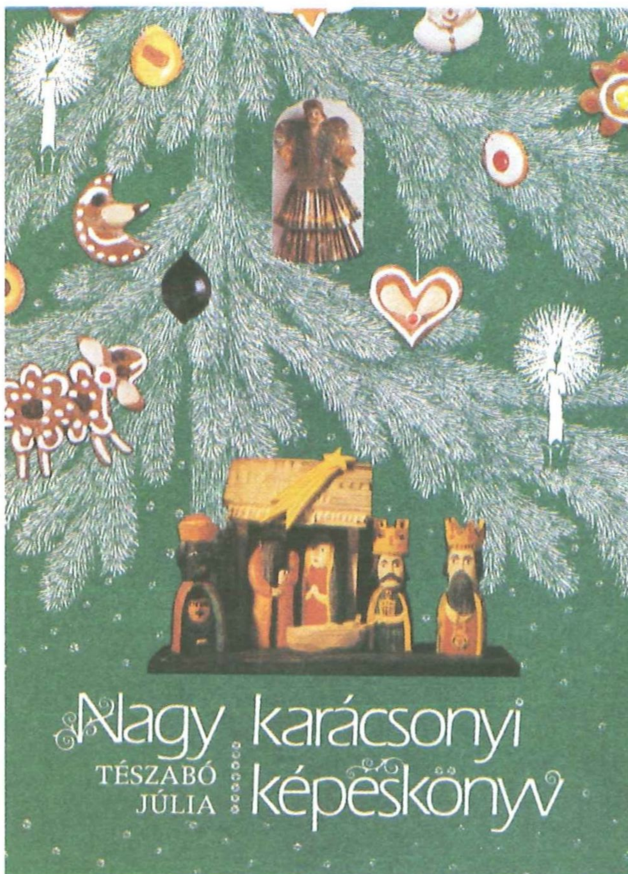
Két szívószálra vagy hurkapálcára is szükség van /C,D/. A felső 25 cm-es, az alsó 12 cm-es legyen. A végükön rögzítsd a cérnákat (nem árt, ha ragasztóval is megerősíted), ezeken függnek majd a madárkák. Előzőleg még jelöld be pontosan a pálcák közepét /E/, mert ide kerülnek a függőleges tartócérnák. A felső cérna végére csinálj kis hurkot. Ennek segítségével akaszd olyan helyre a madárkákat, ahol szabadon tudnak körkörösen "repülni".

Ha a madárkákat karácsonyfadísznek szánod, akkor a szárnyára vagy a törzsére színes sztaniolpapirt vagy alufóliát ragassz. Arra vigyázz, hogy pontosan jelöld be a pálcáik közepét, és tartsd be a megadott pálcaméreteket. Különben nem lesznek egyensúlyban a madárkák.

* Karácsonyra ajánljuk *

Barátunk a számítógép

Újra itt a karácsony. Commodore 16 és a +4 géptulajdonosok részére készítettük ezt az ünnepi grafikus programot. Ha beírtátok a gépbe, és szalagra vettétek vagy lemezre, karácsony este mindenki örömére lefuttathatjátok. Ha van színes tévétek, akkor szép, szines karácsony üdvözlőlapot kaptok. Ha nincs, fekete-fehérben is mutatós.

C 64-es barátainknak most nem tudunk programot adni, átírásához nemcsak a SIMON'S BASIC segédprogramra lenne szükség, hanem még nagyon sok változtatásra.

Akinek megvan a múlt évi novemberi KISDOBOS, az ott leírt zeneprogram alapján tetszés szerinti karácsonyi dalt is írhat a mostani program végére.

Boldog karácsonyt!

Pethes Endre

```
5 REM******FENYOAG-SZINES******
10 GRAPHIC3,1:COLOR0,7,1:COLOR1,6,5:COLOR2,8,6:COLOR3,3,7
20 A1=10:A2=100:B1=90:B2=100:GOSUB200
30 A1=20:A2=100:B1=80:B2=150:GOSUB200
40 A1=40:A2=100:B1=70:B2=50:GOSUB200
50 A1=90:A2=100:B1=160:B2=50:GOSUB200
60 A1=90:A2=100:B1=170:B2=140:GOSUB200
70 A1=160:A2=50:B1=200:B2=30:GOSUB200
80 A1=200:A2=30:B1=250:B2=15:GOSUB200
90 A1=200:A2=30:B1=250:B2=45:GOSUB200
100 A1=160:A2=50:B1=220:B2=80:GOSUB200
110 A1=170:A2=140:B1=215:B2=120:GOSUB200
120 A1=215:A2=120:B1=260:B2=120:GOSUB200
130 A1=170:A2=140:B1=250:B2=175:GOSUB200
140 A1=250:A2=175:B1=290:B2=180:GOSUB200
150 A1=210:A2=80:B1=220:B2=120:GOSUB310
160 A1=20:A2=60:B1=30:B2=100:GOSUB310
170 A1=110:A2=40:B1=120:B2=80:GOSUB310
180 CHAR3,3,22,"BOLDOG KARACSONYT !
190 CHAR3,13,21,",":END
200 DRAW1,A1/2,A2TOB1/2,B2
210 V1=B1-A1:V2=B2-A2:V=SQR(V1↑2+V2↑2)
220 V3=V1/V:V4=V2/V:U3=V4:U4=-V3:L=6
230 IFV<=60THENM=2*L:ELSEM=3*L
240 FORI=0TOVSTEPL
250 P1=A1+I*V3:P2=A2+I*V4
260 P3=P1+2*L*V3:P4=P2+2*L*V4
270 Q1=P3+M*U3:Q2=P4+M*U4
280 Q3=P3-M*U3:Q4=P4-M*U4
290 DRAW1,P1/2,P2TOQ1/2,Q2
300 DRAW1,P1/2,P2TOQ3/2,Q4:NEXT:RETURN
310 BOX2,A1/2,A2,B1/2,B2,,1
320 DRAW3,(A1+B1)/4,A2-10TO(A1+B1)/4,A2
330 CIRCLE3,(A1+B1)/4,A2-5,7,14,220,500
340 RETURN
```


Postafiók 100

Anyanyelvünk szerete

Nagy örömet szerzett **Kun Lajos** és **Tamás Ákos** levele, melyet a „Kisdobos-barát" őrs nevében írt a két fiú Szegedről, a Madách Imre Általános Iskolából. Beszámolnak a „Szépen magyarul – szépen emberül" mozgalomban elért sikereikről. Legjobban ez a mondatuk tetszik: „Minket is bánt, ha nyelvünket helytelenül használják, trágárságot, csúnya beszédet hallunk." Ha minden gyerek így fog érezni, nem kell többé aggódni senkinek a magyar nyelv jövőjéért.

KTOH

Mint tudjátok ez a négy betűből álló szó a következőt jelenti: Kis Tudósítók Országos Hálózata. Ebben a hónapban is bővült tudósítóink köre. Csatlakozott hozzánk például **Kádár Éva** aki a szovjetunióbeli Beregszászról küldött érdekes tudósítást. Arról számol be, miként sikerült neki – ügyes furfanggal – felfuttatnia a falra egy szobai növényt. Kedvencke lett a növény neve, s írásának is ezt a címet adta:

„. . . a futót kitettem az erkélyre. Azt akartam, hogy felfusson a falra. De ez sajnos nem sikerült. Ekkor új ötletem támadt. Pamutszálakat szegeztem a falra hosszában. A virág fiatal hajtásait erre futtattam."

Íródeákok

Ha ezt a címet látjátok, akkor biztos, hogy a Kisdoboshoz érkezett versekből mesékből válogatok. Örülök neki, hogy ilyen sokan és ilyen nagy kedvvel forgatjátok a tollat, élesítitek az elméteket. **Rékasi Roland** (Vaszar) bár még csak negyedik osztályos, már a saját meséjét küldte el. Máskor is szívesen olvasnám. **Julesz Máté** szegedi barátom már elhagyta a kisdobos kort, de hűségesen ír nekem. Nagyon megörültem, hogy ilyen komolyan veszi a nyelvek tanulását. Megfogadta azt a régi bölcsességet, hogy annyi ember vagy, ahány nyelven beszélsz. Máté verseket is fordít oroszból és franciából. Csak így tovább, Máté! La Fontaine Gém című versét küldte el. Íme a mese tanulsága Máté fordításában:

Ne legyél hát telhetetlen,
Mindennel elégedetlen,
Jobbnál is még jobbra vágyva,
Felkopik az ember álla.
Mert a mese nem szólt gémről,
Leckét adott emberségből.

Tévedés

Kazincbarcikáról a Központi Általános Iskola harmadikos és negyedikes tanulóitól vastag levelet hozott a postás. Kíváncsian bontogattam, és élvezettel olvastam a verseket. Csak sajnos nem nekünk szól. Mi nem hirdettünk pályázatot a táborozásról. **Tamás Anett, Tóth Katalin, Kazai Katalin** ezt írja a többiek nevében: „Szeretnénk meglepetést okozni a csoportot vezető Ladányi Béláné tanár néninknek. Tessenek már a Kisdobosban megjelentetni minket. Előre is köszönjük." S hogy a meglepetés teljes legyen, idézek a mellékelt versekből is; a palacsinta sütés dícsérete következik:

Tanár nénik serénykednek,
Finomságot sütögetnek.
Tanár néni nagyon ügyes
hálás neki felnőtt, gyerek.

Levelezni szeretnének

Képeslapot és szalvétát gyűjt: **Molnár Melinda,** 8872 Szentmargitfalva, Fő út 16.
Autós- és motorosképeket gyűjt: **Kuti Levente,** 3580 Leninváros, Kossuth L. u. 14. **Nagy Erzsébet,** 9472 Újkér, Arany J. u. 9.; **Ormos Szilvia,** Szovjetunió, Kárpátalja, Beregszászi járás, 295503, Kaszony, Gorkij u. 4.; **Lázár Alpár,** Románia, Cluj-Napoca, Pota 30. P.14. ap.4.; **Tóró István,** Románia, Balan Bl.A6. Sc: II.ap.10. Harghita 4137; **Jusztin Júlia,** 9022 Győr, Árpád u. 51/a.; **Dudás Éva,** 2021 Tahitótfalu, Kossuth L. u. 10.
Ők is gyűjtő- és levelezőtársat keresnek. Gondoljatok arra, milyen jó levelet kapni. Én is örülök a ti leveleiteknek.

Szervusztok:
Dobos Dorka

A képeket a Mateřidouška szeptemberi számából válogattuk

Vendégségben

Az ember felül a repülőgépre, reggel 9-kor és 10 órakor már Prága apró házait látja a magasból, ha szerencséje van, és a jegye az ablak mellé szólt.

Az az ember, aki Prágába repült, történetesen én voltam. Vendégségbe mentem testvérlapunkhoz a Mateřidouška szerkesztőségéhez. Nemcsak a lap neve cseng kedvesen – magyarul a szó kakukkfüvet jelent –, hanem a lap készítői is igen kedves emberek. Összesen négyen vannak, mégis szakítottak arra időt, hogy megmutogassák Prága nevezetességeit. (Akárhányszor megyek Prágába még azokon a helyeken is felfedezek új dolgokat, ahol már többször jártam. Próbálj meg úgy végigmenni az iskolába tartó úton, hogy közben megnézed a házak homlokzatát, vagy bekukkantasz a kertek sövényén túlra is. Ha ezt egyszer is megteszed, mindjárt tudni fogod, mire gondolok.)

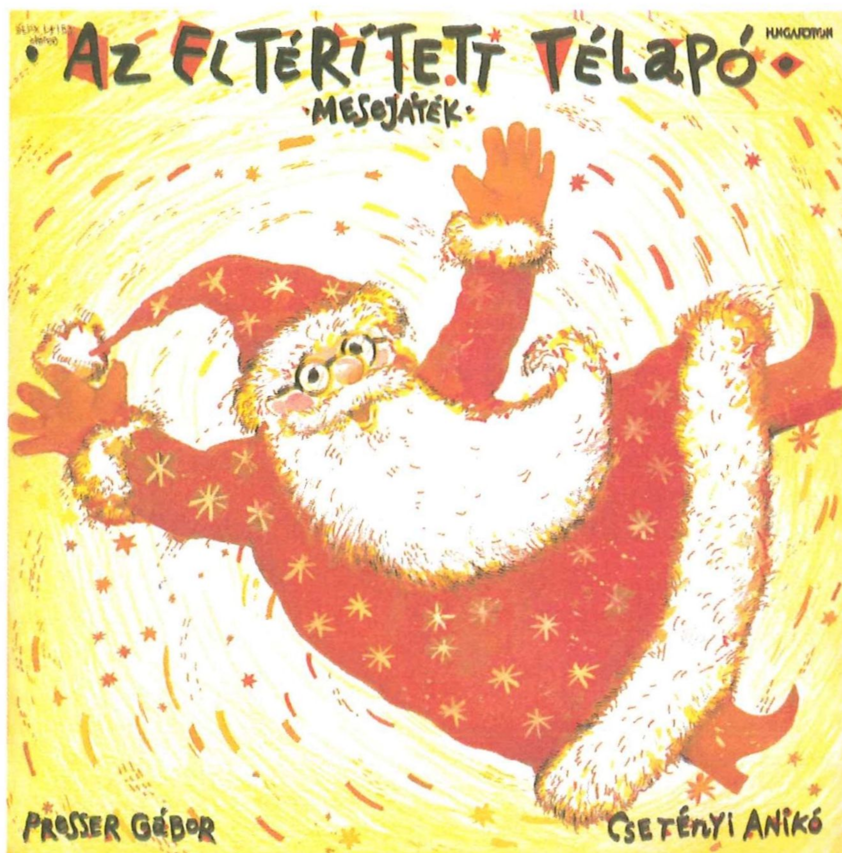
Hogy milyen nyelven beszélgettünk? Egy kicsit oroszul, folyékonyabban németül és a legtöbbször magyarul. Ez utóbbit Gordon Józsefnénak, Magdának köszönhetjük. Ő volt a tolmács. A II. világháború befejezése óta él Prágában. Ha Prágában jártok, ilyen kedves vendéglátókat és ilyen kedves tolmácsot kívánok nektek.

De kívánhatnám még nektek a Hradzsinban – a várban – lévő gyerekek házát is. Már az ajtaján díszelgő felirat is tetszett: Csak gyerekeknek! S mert a dolog valóban komolyan veendő, a nagyobb nyomaték kedvéért ott van még oroszul, angolul és németül is. A ház maga olyan zegzugos, mint az Elvarázsolt kastély a Vidám parkban, csak persze jóval nagyobb. Van ott zeneterem, rajzterem, színpad, könyvtár, gyerekrajz kiállítás és egy igazi terepasztal igazi apró kis vonatszerelvényekkel, váltókkal. El is indul magától, ha jól emlékszem, minden órában egyszer. Bámulják is sokan az üvegen túlról kicsik és nagyok egyaránt. Merthogy ez a kisvasút az utcán át is megbámulható. (Tavaly, amikor magánemberként voltam Prágában én is csak az ablakon át figyeltem, ahogy átkacskaringózik a viadukton, hogy nem sokkal később egy alagútban tűnjön el a szemem elől.)

Kívánhatnám még nektek a Julius Fučikról elnevezett úttörőházat is. Olyan gyönyörű park veszi körül, hogy még azt sem bántam, hogy egy kicsit eltévedtünk, s egy gyors zápor alaposan eláztatta a ruhánkat. A ház belül is impozáns, de az ott dolgozók keveslik a helyet, épül is nekik az új úttörőpalota, csak erre még egy kicsit várni kell. A házból szívesen elhoztam volna nektek a kerámiaműhelyt, és a polcokon sorakozó kerámia városka bolondos kerámia házacskáit, fáit, apró embereit. (Keresd meg a könyvtárban Gross Arnold nevét, kérd ki azt a könyvet, amiben az ő képeit láthatod. Ha megnéztél egyet-kettőt, akkor magad elé tudod képzelni a prágai gyerekek kerámia városkáját.)

Az ember ha felszáll Prágában a repülőre nem telik el egy óra és megpillantja Budapest apró házait a magasból. Persze csak akkor, ha szerencséje van és az ablak mellé szólt a jegye. Az ember, aki történetesen én voltam, örül is meg fáj a szíve. Örül, mert otthon van, fáj a szíve, mert új barátai messze vannak. Magában azt gondolja: viszontlátásra Prága, viszontlátásra baráraim!

Ferenczy Ágnes

Unatkozol? Ráérsz? Hallgasd meg Csetényi Anikó meséjét az elterített Télapóról. Mire a tű a lemez végén felemelkedik, észre sem veszed, hogy Presser Gábor zenéjét a szereplőkkel együtt dúdolod.

DECEMBERI FEJTÖRŐ

Képcsalogató

Ha a ponttal jelölt mezőket befeketíted, egy kép bújik elő. Írd meg, milyen képet találtál?

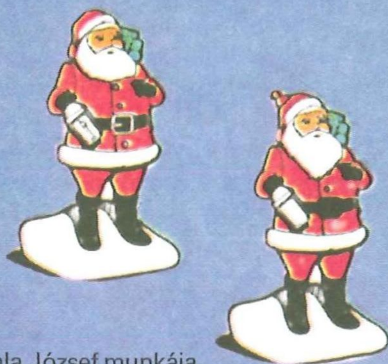

Csillagok

Válaszolj két kérdésünkre! Miből van több: fehér vagy fekete csillagból? Hány ötágú és hány nyolcágú csillagot látsz?

Télapók

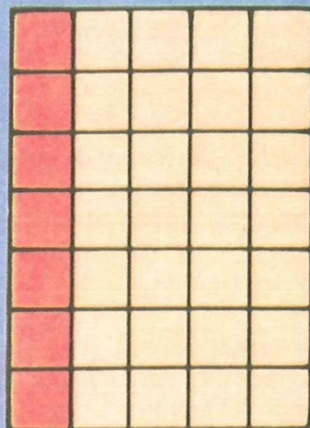
A két télapó csak látszólag egyforma. Ha alaposan megnézed, öt kis különbséget találsz. Írd meg, hol találhatók ezek a különbségek!

Zala József munkája

Pályázati rejtvény

Az alábbi felsorolt szavakból – a betűk felcserélésével – képezz új, ötbetűs, értelmes szavakat. Ezeket írd be az ábra vízszintes soraiba. Az új szavak kezdőbetűiből megtudod a nagy mesemondó szerkesztésében megjelent ifjúsági lap címét.

KACSÓ, NYÁRI, VEREM, TÁBOR, TÁROL, KOROM, KANNA.

A megfejtést az előző három pályázati rejtvény megfejtésével együtt küldd be!

A megfejtéseket december 20-ig küldd be a KISDOBOS címére: Budapest, Pf. 100. 1502, **nyílt levelezőlapon.**

A szeptemberi rejtvények megfejtése:

ÁLLATOK: Elefánt. Sorrendben: tehén, lúd, teve, fóka, láma, nyúl, kutya. **PÓTOLD:** Még nyílnak a völgyben a kerti virágok. **SZÓVIRÁG:** Virágon vett vitéz.

A szeptemberi fejtörők helyes megfejtéséért 50 Ft-os könyvutalványt nyertek:

Berényi Zsombor, Budapest; **Boti Anita,** Andocs; **Gajdócsi Gábor,** Apostag; **Borka Kinga,** Baj; **Filotás Nóra,** Bakonycsernye; **Kecskés Beáta,** Bodrogkeszi; **Szűcs Gréta,** Derekegyház; **Vona Benedek,** Eger; **Kovács Ágnes** és **Dani,** Előszállás; **Pál Tamás,** Gyömrő; **Baráth Attila,** Győr; **Kincses Attila,** Gyula; **Horváth László Henrietta,** Gyulafirátót; **Koskór Krisztina,** Hetényegyháza; **Nagy Katalin,** Jászberény; **Sós Nikolett,** Jászboldogháza; **Kiss Bernadett,** Kápolna; **Dienes Ferenc, Korponai Mihály,** Kecskemét; **Pongrácz Judit,** Mezőkövesd; **Hegedűs Csaba, Pollák Gyula,** Nagyatád; **Lengyel Veronika,** Nagybátony; **Polonkai Rita,** Nyíregyháza; **Széll Gábor,** Sándorfalva; **Tóth Krisztina,** Sárospatak; **Kiss Lajos,** Sárrétudvari; **Horváth Anikó,** Sárvár; **Bakai Beáta,** Sáta; **Bajcsai Attila,** Sopronhorpács; **Bódi István,** Szabadegyháza; **Antal Károly,** Százhalombatta; **Szőllősy Zsuzsa,** Szeged; **Benedek József, Török Gergely,** Szeghalom; **Marczisák Gabriella,** Székesfehérvár; **Cserés Julianna,** Szerencs; **Bukri Csilla,** la, Szigetújfalu; **Gál Zsolt,** Szolnok; **Kelemen Kriszta,** Tatabánya; **Tamás Éva,** Tevel; **Tóth Gergely,** Tura; **Bagi Péter, Kiss Andrea,** Veszprém; **Bődör Judit, Pordán Mónika, Rencés Tibor,** Zalaszentiván; **Preiczer Adrienn,** Zsira.

Kosárka készítése triplex kartonból

Karácsonyi meglepetésnek, de magadnak is készíthetsz kartonból kosárkát.

1. Másold át a rajzot (indigóval vagy átlátszó papír segítségével) egy díszes csomagolópapírra és egy triplex kartonpapírra. A vastag vonal mentén mindkettőt vágd ki. A díszpapírt hajtogasd be a szaggatott vonal mentén. A triplex kartont a vonalzó mellett a körző hegyével karcold meg, csak utána hajtsd be. Ezután ragaszd fel a díszpapírt a kartonpapírra.

2. A lyukak helyét rajzold meg, és irodai lyukasztóval lyukaszd ki! A kosárka külső részét díszítheted rajzzal vagy matricákkal. Végül a lyukakat kösd össze színes fonállal!

Tarthatsz benne apró tárgyakat, mindig elguruló színes golyókat, radírt stb. De ha megtöltöd cukorkával vagy rágóval, a testvéred karácsonyi ajándéka is megvan.

Salát Anna

Ára 15 Ft

A KÉK KERÍTÉS

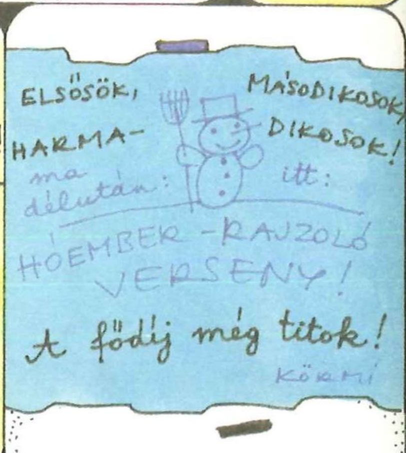
Van valahol egy kék kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá...

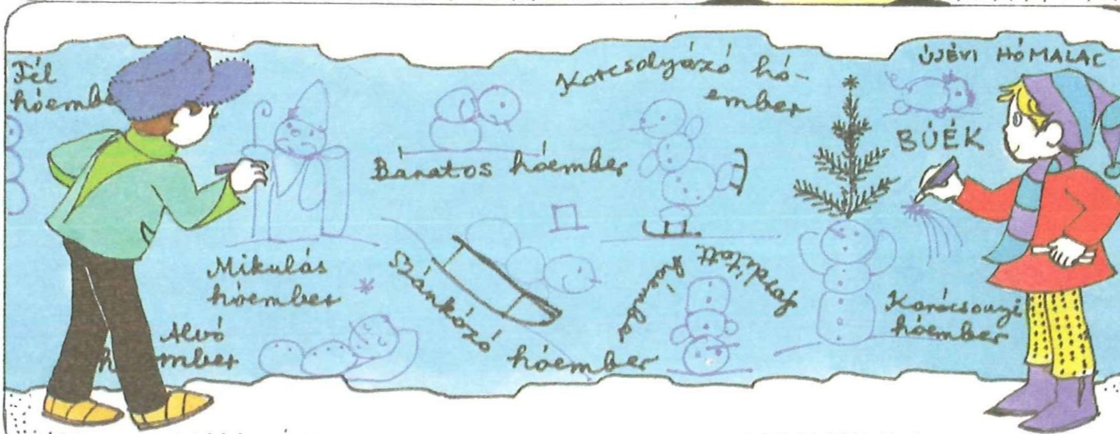

Orsi és Döme vágyakozva nézte a kék kerítést. Szívesen rajzoltak volna rá, de nem lehetett: tele volt üzenettel.

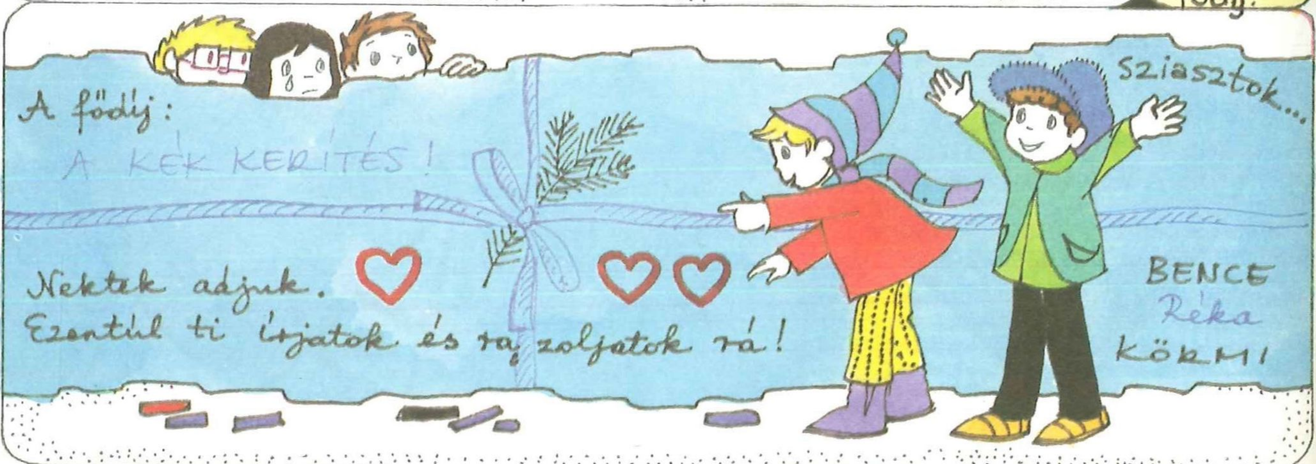

– Most már nincs időnk arra, hogy ide járjunk! – szomorkodott a három gyerek. – Nekem van egy jó ötletem! – szólt Körmi.

Sokan rajzoltak a kerítésre, de Döme és Orsi hóemberei sikerültek a legjobban. Másnap várta őket a titkos fődíj.

Marék Veronika